

Nederlandse burgers en militairen werden in de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost Azië door de Japanners geïnterneerd in kampen. Enkele van deze kampen waren alleen voor krijgsgevangenen, andere hadden zowel burgerlijke als militaire geïnterneerden en weer anderen waren exclusief bestemd voor burgers. In veel van deze kampen begonnen de scouts met ondergrondse bijeenkomsten. Militairen in de werkkampen langs de Birma Siamspoorlijn en in kampen in Nederlands Indië richtten stammen op en in de burgerkampen begonnen scouts met het organiseren van activiteiten voor kinderen.

De Birmaspoorweg werd in de Tweede Wereldoorlog door geallieerde krijgsgevangenen aangelegd tussen Nong Pladuk in Thailand en Thanbyuzayat in Myanmar (Birma). Het werk aan de spoorlijn begon op 16 september 1942 en werd 16 maanden later voltooid. De spoorlijn was 415 kilometer lang. Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders; 15 000 krijgsgevangenen stierven aan uitputting, ziekte en ondervoeding. Onder hen waren bijna 3 000 Nederlanders. Onder de westerse krijgsgevangenen waren veel KNIL-militairen en Nederlanders uit Nederlands-Indië. Ook stierven ongeveer 100.000 Thaise en Indonesische romoesja's en ook Birmaanse en Maleisische dwangarbeiders bij de aanleg door het moeilijke gebied. Na de voltooiing van de spoorweg in december 1943 bestond het werk uit onderhoud en reparatie van schade door geallieerde bommenwerpers. De werkkampen lagen vaak naast vitale punten van de spoorweg, waardoor bombardementen ook veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders veroorzaakten. Toen de spoorlijn klaar was hadden de Japanners veel minder mensen nodig. Van de oorspronkelijk 60.000 gevangenen werd de helft uitgezocht om naar Japan te gaan voor werk in de mijnen.

Kamp Rintin, Thailand

De Nederlandse krijgsgevangenen kwamen vanuit Changi in Singapore eerst terecht in Kamp Kinsayok. Na weken van wachten waren de mannen verheugd in actie te komen. Ze gingen in februari 1943 zwaar bepakt, naar Rintin. Daar waren vele bekenden en werden verhalen uitgewisseld. Ds Hamel bezocht de zieketenten en de toestand was afschuwelijk, doodzieke krijgsgevangenen lagen op de grond, soms zonder kleding, zonder dekens. De volgende morgen ging de groep van 500 Nederlanders verder naar Bangan 214. Ds Hamel bleef achter in Rintin.

Scoutingactiviteiten

Op een gegeven moment hadden de Japanners orders gekregen om het hospitaal in dit kamp te verplaatsen. De oude plek was te zwaar besmet. Er werd geen tijd gegeven om de verplaatsing voor te breiden en de Japanners begonnen direct met het afbreken van de tenten, met de zieke en uitgeputte krijgsgevangenen er nog in. Uiteindelijk lukte het een nieuwe plek op te bouwen en alle zieken te verplaatsen. Hamel beschrijft in zijn boek: *'Een der ergste gevallen, een voorbeeldige kerel, vroeger een toegewijd padvinder, was zo zwak dat we hem moesten achterlaten. We zetten hem in zittende houding tegen een boom, een kussen in zijn rug. Twee padvindders waakten de hele nacht bij hem. Hij behield zijn volle bewustzijn en*

waardeerde de trouwe zorg zeer. De volgende ochtend leefde hij nog, zodat ik besloot het transport nu te wagen. Maar voordat hij de tenten had bereikt was hij ontslapen.'

Meer informatie

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Spoorlijn Rintin \(japansekrijgsgevangenkampen.nl\)](#)

[Soldatendomee - J C Hamel. : Geschiedenis en Politiek \(snuffelhoek.nl\)](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.